

NEIX EN L'ESPERIT

Nit de Nadal © Mots per a la família - Jordi Castellet

En el meu afany per donar a conèixer i divulgar autors que resten en la penombra de la tradició de l'Església, cal posar avui en relleu Àngelus Silesius (+1677). Fou aquest un místic alemany renà del període posterior a les guerres de religió que assolaren el continent europeu, passat el Concili de Trento (1563). Precisament, aquest període de violència i caos viscut pel silesià el varen portar a recercar la pau i la tranquil·litat de la contemplació mística de Déu en el corrent del misticisme renà, que s'anomena així perquè es desenvolupà al voltant del Rin, a Alemanya. Troba el seu punt d'origen en el dominicà Mestre Eckhart (+1328) qui va posar en relleu la mística del naixement de Déu en l'ànima humana. D'ell podem trobar afirmacions de l'estil: «Maria, abans de concebre Crist en el seu cos, el va concebre en la seva ànima.» Aspecte maternal, engendrador i participant obert a tota la natura humana. Si l'operació de portar el Verb etern de Déu en la carn tan sols fou una sola vegada i per sempre en la noia de Natzaret, en canvi, la maternitat espiritual resta oberta per a tot aquell que deixa que Jesús neixi en el seu cor, en la seva ànima (Lc 2,1-14).

No seria possible entendre què significa aquest naixement espiritual sense la tríada antropològica: l'home bíblic s'entén com a esperit, ànima i cos ^{1Te 5,23}. Malgrat tot, som hereus d'una versió antropològica reduïda cos i ànima únicament; aquella que van encunyar Plató i Aristòtil (IV aC) i que Descartes (+1650) va reduir definitivament. És a dir que, més enllà de la concepció diàdica cos i ànima, l'home ha estat capacitat per a dur Déu en el seu interior, de rebre la seva presència en la seva vida, en la seva ànima, per tal d'engendrar-lo al món.

El cos de l'home constitueix la interfase amb el món físic, el mode d'expressió i d'interacció amb el món, amb els altres i amb Déu mateix. Que l'home sigui cos és força evident, encara que el valor d'aquest cos tindrà tant o menys valor en la mesura en què parlem de la seva ànima i, encara més, del seu esperit. L'home és ànima, és a dir, psique: pensaments, passions, sentiments, memòria, intel·ligència, voluntat, tot allò que fa l'home tal i com és. Però encara aquesta no és la seva característica més excelsa, sinó que ho és l'esperit que viu en l'home. L'apòstol Pau reclama de quina manera «^{Rm 8,16} l'Esperit mateix s'uneix al nostre esperit per donar testimoni que som fills de

Déu.» Perquè l'originalitat de la noció cristiana de l'home i de la salvació rau en el fet que Déu pot venir, i de fet ha de venir, a viure en l'home. És el que en llenguatge teològic anomenem la inhabitació de Déu en l'ànima humana per al seu alliberament, perquè «^{Jn 3,3} cal néixer de nou», tornar a començar, donar-se una nova oportunitat, per l'acció de la gràcia de Déu en el cor humà.

El món de la fe obre sempre a una nova realitat. No tan sols som cos i ànima, és a dir part física i ànima del nostre ésser, sinó que, sobretot, el que ens identifica i ens diferencia de la resta de la creació és que l'home ha estat creat per hostatjar Déu, per accedir al nivell del sentit, per donar contingut a la pròpia experiència i a la pròpia existència. Cap altre ésser que pobla la faç de la terra no gaudeix d'aquesta capacitat per a ser conscient de la seva consciència, per a ser autoconscient. Encara que no hi ha cap altre ésser que sigui tan inconscient com alguns membres de la humanitat, que la duen, de tant en tant, al desastre.

És en aquest àmbit de comprensió que cal descobrir els místics renans: Eckhart, Tauler, Ruusbroek, Silesius. Algunes de les seves obres es poden trobar en català, fàcilment, en la col·lecció «Clàssics del Cristianisme.» És en aquell volum on trobarem les sentències d'Àngelus Silesius qui, havent nascut en el si del protestantisme, va sofrir el seu trànsit espiritual i va acabar convertint-se al catolicisme. De la seva època mística es conserven els díctics que es volen comentar a continuació. Díctics perquè es tracta de petits versets punyents, a mesura de pensaments que Johannes Scheffler de Silèsia, ens ha deixat. Podem llegir-los, gaudir-los, meditar-los i interioritzar-los per avançar en un àmbit on la nostra fe i la nostra vida quotidiana no ens acostumen a portar. Aquest àmbit no és altre que el del misteri de l'engendrament de Crist en l'ànima humana per a poder dur-lo al món.

Una visió mística, com mirada profunda sobre la realitat del món, de les coses, de la vida humana i de llur salvació. Tan sols aleshores es podrà entrar en una nova forma de contemplació de la realitat i de les coses de Déu. Silesius, remarcant aquesta antropologia triàdica, que reclama la gran dignitat de l'home, afirma: «^{PQ 1.60} Cos, ànima i divinitat. L'ànima és un cristall; la divinitat, la seva llum, i el cos, en el qual tu vius, el reliquíer de tots dos.»